

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jan Hon: Pilát v historii a teologii evangelíí. Odpovědnosti a viny v Ježíšově soudním procesu

Předloženo na UK ETF katedře Nového zákona v létě r. 2016

Vedoucí práce: Jan Roskovec, Th.D.

1. K formě

Předložená práce je autorovým druhým pokusem k tématu (po ročníkové práci z r. 2010). *Rozsahu* je příjemně nevelkého, ale postačujícího (42 stran textu, 9 stran příloh). *Jazyk* je dobrý, bez vážnějších gramatických chyb, jen občas sklouzne na rovinu spíše konverzační („Text tady trochu drhne...“ str. 12; „od teď“, str. 17; na str. 21 je ten, kdo Ježíše udeřil, označen jako „ranař“; na str. 26 autor mluví o „poťouchlosti“ biblického textu), na některých místech neúnosně kolísá slovesný čas diskurzu (např. na str. 20: „Rada rozhodne... A začali ho tupit...“). „Odbojář,“ kterého Pilát propustil (tj. Barabáš), jistě nebyl „vraždící“ (tak autor na str. 26), nanejvýš snad vraždivší. Občas se vyskytne (archaizující!) novotvar, např. „úrada“ na str. 11. *Překlepy a opomenutí* (např. dosti často chybějící uvozovky u přímých řečí a citátů) jsem vyznačil do textu práce. Uvozovky čtenář postrádá zvláště v těch dosti častých případech, kde rekapitulace děje evangelijních příběhů nabývá podoby koláže vlastních formulací autora a citátů evangelijního textu – které pak neodlišeně splývají (např. na str. 22).

V *patových poznámkách* autor uvádí převážně své doplňující úvahy, někdy také znění biblických textů, na něž odkazuje, jen občas v nich odkazuje na sekundární literaturu. Její seznam je poměrně krátký (2 strany, celkem 22 položek, včetně internetových zdrojů) a způsob odkazování na ni poněkud neobvyklý – systémem příjmení autora a číslo v seznamu, navíc nedodržovaným důsledně (někdy, třeba v pozn. 51 na str. 21, je uveden i název díla). Některé studie, které autor zmiňuje v 5. kapitole (např. na str. 31 a 32), vůbec nejsou v seznamu literatury uvedeny. Při odkazování na biblické texty (zejména soustavně probíraná místa evangelíí) často chybí údaje o konkrétním místě (kapitola, verš; např. str. 18, pozn. 37), tam, kde odkazy jsou, používá autor anglosaský styl oddělování údajů o kapitolách a verších dvojtečkou. Český úzus je čárka!

Jan Roskovec, Th.D.

tel.: +420 221 988 411, fax: +420 221 988 215

e-mail: roskovec@etf.cuni.cz

Černá 9 (p.o. box 529), 115 55 Praha 1

www.etf.cuni.cz

2. K obsahu a metodě

Volba tématu práce vzešla z vlastního zájmu autora: zjistit, jaký podíl měl římský místodržitel Pilát na Ježíšově odsouzení a popravě. Tuto v zásadě historickou otázku lze ovšem (pro začátek) položit také jednodušeji, nad literární rovinou evangelií: jakou roli přisuzují Pilátovi jednotlivé evangelijní narativy? K tomu se autor na radu svého vedoucího uchýlil, mohl to však sám vyložit přesněji a podrobněji, než činí v kratičném Úvodu (na jediné straně). Postupuje ve *dvou hlavních krocích*.

Po krátkém úvodním pohledu na vývoj apostolice, který ukazuje jak se „Pilát dostal do creda“ historicky (kap. 2 založená převážně na studii L. H. Westry), podává *nejprve* přehled toho, jak směřování Ježíšova příběhu k popravě na kříži líčí kanonická evangelia (kap. 4). Tento přehled je přiznaně založen na „prostém“, synchronním čtení evangelií. V konkrétním způsobu, jímž autor tento přístup uplatňuje, totiž čtení evangelií „najednou“ v jakýchsi „příčných“ řezech či blocích, se synchronní čtení ukazuje jako problematické: při *srovnávání* mezi synoptiky se diachronní otázky přímo vnučují. Tím spíše, že autora nepřestává zajímat historie, jež za otázkou, kterou si klade, vězí. Bylo by dávalo lepší smysl, kdyby procházel jednotlivá evangelia každé zvlášť, nikoli v oněch blocích či krocích vyprávění, které určuje víceméně odhadem, tedy vlastně svévolně.

V této části také přece jen citelně chybí diskuse s odbornou výkladovou literaturou (komentáři). Zvláště na místech, kde se autor pod dojmem vlastního chápání biblického textu (to, že si formuje vlastní názor, je jinak chvályhodné) dopouští dosti zjednodušujících soudů. Tak např. v případě dosti komplikované otázky původu a smyslu výroků spojovaných s jednotlivými versemi Ježíšova „vyčištění chrámu“ (str. 13n), v otázce Ježíšova prohlášení „já jsem“ u Mk 14,62 (na str. 20: „Marek dává Janovo ‚ego eimi‘ do tohoto místa“) nebo v otázce „podezření“, že protižidovský výpad v 1Te 14b–15 je pozdější interpolace (str. 30). K této poslední otázce by bylo možno nahlédnout alespoň do českého komentáře M. Ryškové, která se jí dosti podrobně věnuje (na stranách 82–88) a toto podezření vyvrací. Větší pozornost k sekundární literatuře by byla také autora nejspíše uchránila před protimluvem, který se ozývá mezi sousedícími kapitoly 4.7.1, v níž autor prohlašuje (bez uvedení důvodů), že Sk podávají „pravděpodobně realističtější analogii Ježíšova procesu“ (str. 29) ve vylíčení procesu Pavlova, a 4.7.2, kde připisuje napohled protižidovské zaměření Pavlových řečí Lukášově tendenčnosti.

Druhým krokem je stručný přehled toho, co se k postavě Piláta a průběhu Ježíšova procesu dá zjistit z mimobiblických pramenů (kap. 5 a 6 založené především na studii O. Betze). Těmito prameny jsou vedle Talmudu (zvl. bSanh 43a) zmínky u Josepha Flavia – dosvědčující Pilátovu krutost, ale také spolupráci židovských představitelů s římskou správou, v něčem podobné Ježíšovu případu – a Chrámový svitek z Kumránu, který aplikuje ustanovení Dt 21,22n (o „pověšení na dřevo“) jako způsob popravu za zločin „zrady cizímu lidu“.

Závěr, který po uvedených zkoumáních formuluje, zní: Pilát měl na Ježíšově smrti významný podíl, který opravňuje chápat formulaci creda „passus sub Pontio Pilato“ v silném smyslu utrpení Pilátem působeného.

3. Hodnocení

V předložené práci autor prokázal schopnost pracovat soustavně s biblickými texty i s odbornými studiemi na slušné úrovni. Požadavky kladené na bakalářskou práci tak splnil. Kladně hodnotím odvalu pustit se do řešení otázky nesnadné svou komplexností. To je silnou stránkou práce, ale zároveň i její slabinou. Sousto, které si autor svým pokusem vzal do úst, je přece jen velké. V práci se podle mého názoru projevuje napětí mezi schematem „evangelia nahrávají pašálnímu obvinění Židů z Ježíšovy smrti a snaží se vylepšit obraz Pilátův“, z něhož autor vychází, a výsledky jeho zkoumání, které toto schéma nepotvrzují.

Při obhajobě by se mohl pokusit buď toto schéma modifikovat, nebo přesvědčivěji ukázat, která zjištění, k nimž dospěl, schéma podporují.

Práci *doporučuji k obhajobě* a navrhuji hodnotit ji jako odpovídající standardu, tedy *stupněm C*.

V Nymburce 8. 9. 2016